

MEDIARECHT

AAK20137231

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

Bij Koninklijke boodschap van 11 februari 2013 heeft de regering een wetsvoorstel ingediend tot wijziging van de Mediawet 2008, dat tot doel heeft de landelijke publieke omroep te reorganiseren. De indiening was aangekondigd in een brief van staatssecretaris Dekker van OCW d.d. 6 december 2012 (*KwartaalSignaal* 126, p. 7166 (AAK20137166)). Het belangrijkste onderdeel is de concentratie van negen omroepverenigingen en twee aspirant-omroepverenigingen tot zes nieuwe eenheden. In een nieuw artikel 9.7 van de Mediawet wordt voor de periode van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020 gedetailleerd bepaald wie met wie zal fuseren. KRO/NCRV, VARA/BNN en TROS/AVRO vormen drie samenwerkingsomroepen. De omroepen VPRO, EO en Max blijven zelfstandig. De aspirant-omroepen PowNed en WNL worden verplicht zich aan te sluiten bij een zelfstandige omroep dan wel een samenwerkingsomroep. Het artikel legt vast wat in Hilversum is afgesproken, maar men kan zich afvragen hoe vrijwillig een fusie is wanneer de overheid eerder heeft aangekondigd deze desnoods bij wet te zullen afdwingen. Achtergrond is de wens de publieke omroep als geheel doelmatiger en goedkoper te laten functioneren.

De bestaande koppeling tussen het aantal leden van een omroepvereniging en het beschikbare budget zal worden afgeschaft. Er blijven slechts drempelen bestaan. Een samenwerkingsomroep moet in totaal 150.000 betalende leden hebben en elk van de deelnemende partners tenminste 50.000. Een zelfstandige omroep moet op eigen kracht de grens van 150.000 leden halen. Kerkgenootschappen en genootschappen op geestelijke grondslag verliezen hun positie als zendgemachtigde. Wel blijft het mogelijk dat aspirant-omroepen per 1 januari 2016 tot het bestel toetreden, mits zij minimaal 50.000 leden hebben en iets nieuws toevoegen aan het bestaande aanbod. Tijdens de voorlopige erkenning van vijf jaar wordt een aspirant-omroep onder de vleugels van de taakomroep NTR geschaard. Volgens de memorie van toelichting streeft de regering ernaar het wetsvoorstel uiterlijk 1 januari 2014 van kracht te laten worden, zodat bezuinigingen op de publieke omroep snel kunnen worden gerealiseerd. Een tweede reden voor haast is dat de omroepen ruim voor het einde van de huidige erkenningsperiode zekerheid moeten krijgen over hun plaats in het toekomstige bestel. (*Kamerstukken II*, 2012/13, 33 541, nr. 1-4).

In de rubriek ‘Literatuur’ van de vorige kroniek werd melding gemaakt van het rapport *A free and pluralistic media to sustain European democracy*, dat in januari 2013 is uitgebracht aan Eurocommissaris Kroes. Het rapport werd opgesteld door een commissie van deskundigen onder leiding van de voormalige premier van Letland, mevrouw V. Vike-Freiberga. Centraal thema is de verdeling van bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten op het gebied

van mediavrijheid en pluriformiteit. Er staan enkele controversiële voorstellen in, zoals de aanbeveling een journalist bij ernstige misdragingen de status van journalist te ontnemen. Bij brief van 23 januari 2013 heeft de voorzitter van de Tweede Kamer staatssecretaris Dekker van OCW om een standpunt over het rapport gevraagd. Daarop heeft de staatssecretaris op 21 februari 2013 geantwoord. Het kabinet zal ‘er voor waken dat de Europese Unie zich geen rol toemeet die ook maar enige discussie kan opleveren over het niveau van bescherming van de vrijheid van meningsuiting, zoals deze is vastgelegd in artikel 10 EVRM, artikel 11 EU-Grondrechtenhandvest en artikel 7 van onze Grondwet’, zo valt in de brief te lezen. (*Kamerstukken II*, 2012/13, 21 501-34 en 31 777, nr. 202. Zie ook *Aanhangsel Handelingen II*, 2012/13, nr. 1376)

Rechtspraak

Op 18 december 2012 wees het EHRM een arrest over het blokkeren van websites. Een Turkse rechter had besloten dat vanuit Turkije geen toegang mag worden verschaft tot een internationale website die gehost wordt door Google Sites, wegens het beledigen van de nagedachtenis van Atatürk. Om technische redenen werd de blokkade daarna uitgebreid tot geheel Google Sites. Daarmee werd ook een website van de klager ontoegankelijk, die wel rechtmatig was. Moeten de goeden in zo’n geval onder de kwaden lijden? Het EHRM acht de algemene blokkade in strijd met artikel 10 EVRM. De nationale wet waarop het bevel was gebaseerd, heeft volgens het Hof onvoorzienbare gevolgen en biedt onvoldoende waarborgen tegen misbruik. Daarom is de beperking van de uitingsvrijheid niet ‘prescribed by law’. (EHRM 18 december 2012, appl. 3111/10, *Yilderim vs Turkije*).

Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie werd de vraag voorgelegd of een bepaling uit de EU-Richtlijn audiovisuele mediadiensten verenigbaar is met het Handvest van de Grondrechten. De betwiste bepaling houdt in dat televisie-omroeporganisaties korte nieuwsverslagen mogen verzorgen over evenementen van groot belang voor het publiek, ook al berusten de exclusieve uitzendrechten bij een derde. De rechthebbende mag alleen compensatie krijgen voor de kosten die rechtsreeks voortvloeien uit het verschaffen van toegang tot het signaal. Volgens Sky Österreich is de richtlijn daarom in strijd met het recht op eigendom en de vrijheid van ondernemerschap, zoals gewaarborgd in de artikelen 16 en 17 van het Handvest. In een prejudiciële procedure beslist het Hof dat geen sprake is van een beperking van het recht op eigendom, maar wel van de vrijheid van ondernemerschap. Laatstgenoemde beperking is echter gerechtvaardigd. (HvJ EU 22 januari 2013, C-283/11, *Sky Österreich GmbH vs Österreichischer Rundfunk*).

De civiele kamer van de Hoge Raad gaf een zeer ruime uitleg aan het recht op journalistieke bronbescherming ex artikel 10 EVRM. Bekend is dat journalisten en redactie-

medewerkers mogen weigeren getuigenis af te leggen wanneer daardoor een vertrouwelijke bron dreigt te worden onthuld. In een procedure tegen *Dagblad De Limburger* had de rechter-commissaris verboden dat een buitenstaander zonder journalistieke achtergrond een bepaalde vraag zou beantwoorden, omdat *De Limburger* meende dat haar bron zo bekend kon worden. Volgens de Hoge Raad gaf dit besluit geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Korthals Altes schrijft in een noot dat de Hoge Raad daarmee verder gaat dan het EHRM. (HR 1 maart 2013, LJN: BY7845, *Van Heest vs De Limburger e.a.*, *Mediaforum* 2013-4, nr. 12 m.nt. Korthals Altes).

De strafkamer van de Hoge Raad vernietigde twee arresten van het gerechtshof Amsterdam van twee jaar eerder in de zaak tegen Alberto Stegeman en een medewerker (*KwartaalSignaal* 120. p. 6749 (☞ AAK20116748)). Centraal staat de vraag of het vervalsen van een KLM-personeelspas onder omstandigheden gerechtvaardigd kan zijn met een beroep op de vrijheid van nieuwsgaring. Volgens de Hoge Raad heeft het gerechtshof te gemakkelijk een rechtvaardigingsgrond aangenomen. Het had moeten onderzoeken of het begaan van het strafbare feit werkelijk noodzakelijk was voor de beoogde publicatie. Het gerechtshof Den Haag zal dit nu moeten onderzoeken. (HR 26 maart 2013, LJN: BY3552 en BY5690).

Opmerkelijk is ten slotte dat in vijf uitspraken van voorzieningenrechtters aandacht wordt besteed aan de vraag of een voorgenomen televisie-uitzending mag worden verboden, gezien artikel 7 Grondwet en artikel 10 EVRM. Dat kan slechts bij hoge uitzondering. De uitspraken zijn Vzr. Rb. Amsterdam 25 februari 2013, LJN: BZ2402; Vzr. Rb. Utrecht 14 maart 2013, LJN: BZ6583; Vzr. Rb. Utrecht 24 maart 2013, LJN: BZ6578; Vzr. Rb. Amsterdam 10 april 2013, LJN: BZ6854; Vzr. Rb. Amsterdam 11 april 2013, LJN: BZ7028.

Literatuur

- Liesbeth Berkouwer & Joran Spauwen, 'Een kopje koffie dat geen naam mag hebben: nieuwe kaders voor de ongrijpbare grenzen van commerciële uitingen', *Mediaforum* 2013-1, p. 2-10;
- Marc de Kemp, 'Beoordeling van perspublicaties. Welke feiten tellen mee?', *Mediaforum* 2013-2, p. 42-48;
- Aernout Nieuwenhuis, 'Tussen verdachtmaking en vergetelheid: grondrechtelijke grenzen aan de berichtgeving over misdrijven', *Mediaforum* 2013-3, p. 70-79.